

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Calderón, 36.

Representació Administrativa á Barcelona

Libreria de Alvar Verdager Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell. 2 rals al mes.

Fora. 8 » trimestre.

Un número sol. 0'20 ptas.

Anuncis á preus convencionals.

IMPREMTA.

En la d' aquest periódich, carrer de
-CALDERON, 36, se fan tota classe
de treballs á preus reduhits.

Plegadors de cartró á las midas que 's desitxin,
se 'n poden servir ab tota urgencia.

IMPREMTA TUGAS.-CALDERON, 36.

ENSENYANSA TEÓRICA Y PRÁCTICA DE TEIXITS

Á CÁRRECH DE

D. ANTONI DE P. CAPMANY

1.er Curs. Composició de lligaments y teoria de teixits.

2.^{on} Curs. Práctica de teixits, monturas y pasatjes.

SABADELL. — Carretera de Manresa, núm, 9. — SABADELL.

A sangs calentas

Als pares y mares catalans.

En lo *Diario de Barcelona* vaig veure, reproduhida d' un diari castellá, una noticia que va posarme 'ls nirvis drets.

No 'm recordo be de quin día era el *Diario*, ni d' ahon copiava la noticia, per més que 'm sembla haverho llegit en la edició de la tarde del passat dissapte, y que era tret d' un periódich de Cartagena. D' aquests detalls no n' estich ben segur. En cambi, prou y massa que 'm recorda lo que en la noticia 's deya; que axó ho porto clavat al mitg del cor...

Al tractar de referirho en aquestes pàginas, no puch amagar el viu desig que tindria de que poguessen enterarsen tots els pares y mares de Catalunya; aquells, sobre tot, qui no disposen d' un grapat de monedas pera comprar á la impietat omnipotent de Estat la sang que posaren en las venes de sos fills. Ab aquests arguments, mes que ab cap altre, compendria la gent de la nostra terra que la divisa catalanista «*Catalunya pera 'ls catalans*» enclou el principi redemptor de las grans ignominias qui pesen sobre 'l poble catalá. y en particular sobre 'l poble faltat de recursos. Y si aquest poble, finalment ben orientat, se 'n venia dessota de aquesta bandera, com que es ell el poble de las grans energies y de las nobles virtuts, la nostra santa causa (la causa del deslliurament de Catalunya de las tiránies castellanes), veuria ben aviat lluhirli 'l sol de la més hermosa y certa de las victorias. Però, desgraciadament, la veu de la advertencia patriótica no arriba tant enllá com las vergassadas dels tirans; y els qui las patexen, creyentse impotents, ajupen las espalles, sofocant á dintre del pit las indignacions dels sentiments ofesos.

Ens llegirán pochs pares y mares; mes, si á aquests pochs se 'ls calava a las sanchs el foch sagrat de la protesta justa, ja fora molt pera las nostres confiances, puix per un cantó ó altre ha de comensar á pendre l' incendi benefactor de las ires populars contra 'l despotisme foraster que deshonra y arruina á la terra catalana...

El devantal es un xich llarch, y ara esperaréu que us conte

llargament el succés. Aneu errats. Es un succés trágich; y las tragedies solen anar depressa; els detalls los hi fan nosa. Miréu si es curt:

Deya aquella noticia que un soldat havia engegat son fusell contra de un oficial, dextantlo mort al acte.

D' aquest fet apartémne la vista ab horror. El Decálech ha dit: «No matarás»; y las lleys humanes, justes fins ahon poden, posen l' estigma de criminal al home qui, en certes circumstancies, lleva la vida á un altre home.

Perque 'l va matar? Aquí entra la part més interessant de la tragedia: Diu que 'l soldat va fer una petita falta. L' oficial va atracallar-lo. El soldat no 's va esmenar; y allavores l' oficial, (el títere valentás privilegiat per la ordenasa) axecá 'l bras, y posá las mans en la cara del soldat... L' oficial era castellá; el soldat era un bon minyó de la banda de Girona.

La matexa fúria de la tempestat que axecá en las sevas sangs catalanes la insufrible injuria, li doná forces pera apartarse, y fugir á un racó, á lluytar, á lluytar coratjosament, heróycament, pera fer callar aquella veu terrible que del fons de la seva ánima respongué al xech de la bofetada, y li mormurava al cor, ara ab tó de manament, ara ab accents de temptació: *Venjam, venjam; féslo trosos, engrunal; t' ha bofetejat, aquest castellanot;... venjam!*

El pobre soldat se recordá de casa seva:—*Pobre pare! Pobra mare!*... Però las sangs flamejaven, la bofetada cremava, y la veu implacable seguía. «T' ha pegat!... aquest home! Ha posat ses mans en la cara teva...» la maror pujava, pujava. Al últim, l' infelís soldat, vensut en la esgarrifadora lluyta, va, pren lo fusell, y... ¡Deu ens valga! Ja va estar fet.

Al oficial castellá 'l portaren al cementiri. El soldat catalá fou duyt entre bayonetes á las tenebres dels delinqüents. Al primer, que Deu lo perdó: al pobret soldat, já podéu contar qué se li espera.,.

Si aquest desgraciat compatrieci nostre hagués d' ésser judicat per un tribunal de gent del poble nostre, Jesús y paciència. El jurat qui veuria al seu devant un minyó que al costat dels seus pares se guanyava honradament la vida, derramant abundantment el suor del seu front pera afanyar el bocí de pa que en la

llar ditxosa ab aquells se compartia; que no havent donat may un qué dir á ningú, era estimat dels seus y ben vist de tothom; y qué, tot plegat, ve la quinta, la odiada, la esgarrifosa quinta, y se 'n endú aquest noy, y bratantli els flonjos y lleugers vestits del treball ab los encarcaraments encorretjats del quartel, l' entrega al poder de la gent del sabre; y que un d' aquests, abusant de las sevas facultats, se planta al devant d' aquest minyó, de sangs bullentas, de cor altíu, y dihentli una de fresca, li planta una bofeta la... aquest jurat llegiria en sa conciencia paraulas adormidóres de la ira no mes justa contra 'l verdadera-ment criminal. Pero axó no anirà aixís; el passarán per un concell de guerra; y 'l sentenciarán uns jutges naturalment parcials del oficial qui pegava y naturalment contraris del soldat que s' hi torna.

¿Creus lector que l' día en que caurá sobre aquest infelis la tremenda sentencia, n' estarà satisfeta la Justicia?...

Allá á la banda de Girona, hi ha un pare y una mare qui ploren en lo més gran dels desconsols. No l' engendraren al fill del seu cor, ni 'l nodriren (ab la llet de sos pits, la amorosa mare; ab les roentes regalimades de son front, el pare feynador) pera que la crueldad del Estat vingués á pëndresel; no ompliren pas els llavis maternals de besos les seves galtes, pera que á aquell ram de petons d'eterna fragancia y dolsor vingués á esfullarlo y marcirlo la manotada d' un castellanot!... ¿Y per qué, pobrets pares, per qué l' perden per sempre mes al seu fill? Per qué no 'ls el torna aqueix Estat qui l' arrencá dels seus braços! Per qué es sospesa damunt d' ell una sentencia horrible?... ¿Qué ha fet el seu fill?... ¡Ha fet una mort!... ¡«El nostre fill ha fet una mort!...» «Y, ¿per que la ha feta?» gosará preguntar el pare affigit. Perque un oficial vá bofetejarlo, «Vá bofetejarlo?... ¡miserable!... ¿Vá bofetejarlo?... ¿y 'l vá matar? ¡Pobre fill del meu cor!... Era ben bé 'l meu fill!»

Axís estém. Que 'l cas no es únich. Els pares catalans que vagen posant fills al mon, y que 'ls crien vigorosos de cos y d' esperit altíu, com cal que siguen, un día vindrá l' Estat y 'ls entregará á uns engalonats, més ó menos nitrís però molt castellans, que 'ls marcarán, contra tota lley, però privilegiats per ella, els cinch dits en aquella cara honradíssima que mitja dot-

zena d'homens no farien abaxar, ni girarse, ni menos profanar-rien... Y allavores, quan el bull de las sangs ha armat la má venjadora, allavores vé 'l concell de guerra, y la sentencia horrible...

Si 'ls catalans han de continuar anant á fer de soldats, valdrá mes que 'ls pares y mares crien fills raquítics, de sang aygallida, de génit mort, que sápiquen dexarse dibuxar á la cara ditan- des de castellans...

N. VERDAGUER Y CALLÍS.

(De *La Veu de Catalunya*).

SECCIÓ POLÍTICA

Los periódichs de Madrid, de gran circulació, los que explotan per tots los medis las noticias sensacionals al objeete de arrodonir lo seu negoci, fa alguns dias que truhén foch pels caixals, com se diu vulgarmént, temént que lo de Cuba se 'ls hi estronqui.

En efecte; los politichs madrilenys que tan desconeixen lo que tocan, los que ab sas imprevisions, sa mala administració, sas vulgaritats, sos robos, han atiat novament la guerra fratricida que tantas victimas causa en la Gran Antilla, comensan á coneixer la impossibilitat de tormentarla ab balas y canóns y encara que tart se parla de concedir refoamas als cubans, arribant fins á una completa autònómia.

Lo mateix govern conservador ab l'insigne Cánovas al cap, no recordantse de la célebre baladronada de gastar la última pesseta y l'última gota de sanch dels pobres espanyols comensa á preparar la cosa, deixant ben manifesta la idea de acabar lo de Cuba de la millor manera que 's pugui.

De mica en mica vindrán á darnos la rahó á tots quants desde en principi preveyam la impossibilitat de acabarla d'altra manera.

Los que allavors nos motejavan de separatistas y filibusteros, los que en aquells moments atíavan al Estat Espanyol á una llayta sens quartel ab los germans de Cuba, los que s'indignaren ab en Martínez Campos per son especial sistema de fer la guerra nó parant fins á treurel de l'isla com traydor á la Patria, los que obligaren al govern á enfiarhi en Weyler, revestintlo de una fama ben poch noble y del tot antitética á las aspiracions de Cuba, los que han convertit la vulgarota marcha de Cádiz en himne nacional fent d'aquest desdixat terrer un pays d'ópera buffa; en una paraula, tots aquells que com «El Imparcial», «El Heraldo», «El Ciero» y demés comparsa zarzuelaesca s'han mostrat tant temps ab la disfressa d'una dignitat nacional que no coneixen y d'un honor patri fet ab pessas de 5 céntims, no s'entenén de f'yna devant de la borrasca que 'ls espera malmetentlos lo negoci quant tantas esperansas hi posavan.

L'«Herald» sobre tot no sab pas com mourer ja las fibras mes delicadas del espanyolisme decadent de la nostra época. «Balas y no reformas» crida desesperat devant del perill de perdre un bon negoci. Per ell no n'hi ha prou ab lo guanyat fins are, no es pas s'ficiént l'haver sigut elegits diputats alguns redactors mes aixerrits de la seva colla, es necessari que lo de Cuba continuhi pera assegurar l'èxit de la empresa. ¡Que

hi fa que Espanya s'arruïni, que 'ls contribuyents 's desesperin, que 'ls minyons 's morin ó s' inutilisin, que Cuba 's perdi, si en cambi 's conseguixen balansos fenomenals en que siguin amassats ab sanch dels necis que 'l compran, 'l llegeixen y se 'l creuen!

L' *Imparcial*, mes expert pels anys de práctica, fluctua en tots indrets y no perdent de vista 'l seu negoci, camina ab peus de plom per no clavar una ensopegada de las sérías.

'L *Ciero*, 'l celebèrrim *Ciero*, barrober com sempre, despreocupat com cap altre, ab epidermis modelo pera que no se li conegui res del que li passa, ab la major frescura del mon nos ha sortit are ab qu' ell sempre ha sigut partidari de las reformas y si tan l' apuran 'ns clavarà pels nassos que ell ha sigut l' únich que ha predicat l' autonomia de Cuba.

¡Deu li dongui lo que li falta que ab sos diners y 'l seu tant se me'n dona, no n' hi ha prou pera conquistar la gloria del Cel ni pera guanyar l' aprecí de las personas honradas.

Que nosaltres sapiguém, á horas d' ara, ni en Godó, ni en Puig y Valls, ni en Tort y Martorell, ni en Marin, han desistit de la escandalosa tupinada que 'ls pot portar al *Congreso de diputados*.

Per si fossin catòlics, que es cosa de posarho en dupte, los hi recordarem alguns manaments de la llei de Deu:

1. Amar á Deu sobre todas las cosas.
3. Santificar las festas.
4. Honrar pare y mare y als superiors.
7. No robar.
8. No llevar falsos testimonis ni mentir.
10. No desitjar los bens del próxim.

Recapacitin una estona lo succehit, meditin á solas ab sa conciencia aquestos sis manaments y vegin si hi ha manera de esmenar las faltas comesas.

¡Que no sols de pa viu l' home en aquesta vall de llàgrimes!

A Oviedo, sembla que va de debó lo de la formació d' un batalló de voluntaris.

A mes del Ilm. Bisbe d' aquella diócessis s' hi han interessat un bon número de personas de las de mes importancia de la comarca.

Ja era hora que Asturias dongués lo número de soldats que li correspon.

Sino ab diners, ab dinadas.

Ja que 'ls estafan quan quintan, al menos, en certs moments, que faigin 'l maco donant voluntaris.

Es una especie de restitució que trobem molt natural l' hagi iniciada 'l senyor Bisbe.

No hi ha res tan bonich per la autoritat eclesiástica com inculcar á tots lo cumpliment del deber.

Llàstima que posat á la bona obra no l' hagi completada fentlos fer públich penediment de sa anterior conducta.

En la impossibilitat d'assistir a las festas de Ripoll ab motiu d'inaugurarse la urna que guarda las despulles de Bernat Tallaferro, copiém la següent ressenya que desde Ripoll envían a «La Renaixensa».

Las festas de Sant Jordi a Ripoll

De solempnes y gloriosas baix tots conceptes deuen ésser calificadas las relligiosas y patrióticas festas celebradas en los dias 22 y 23 del present mes en la vila de Ripoll, en obsequi al gloriós Patró de Catalunya y a la memoria del Compte Besalú, Bernat Tallaferro, ab motiu d'inaugurarse la urna que avuy ja conté sas despulles.

La reu ressenya que de ditas festas me proposo fer, ho demostrará d'una manera clara.

Es un fet innegable que en la generalitat de las familias catalanas, lo dia del Sant del cap de las mateixas tots sos fills, encare que 's trobin en llunyanas terras, s'acoblan a son entorn pera besar lo front d'aquell que 'ls doná 'l sèr, unint més forts los llassos de parentiu entre ells y vivificant l'amor que Deu y la Patria los hi doná en lo caliu de la llar mateixa. Donchs enguany, en la Real Basilica de Santa María de Ripoll, gran número de representants de la major part de societats catalanistas del Principat de Catalunya, presidits per l'Excm. é lltm. senyor Bisbe de Vich, doctor Morgades, acaban d'acoblarse sota las magestuosas naus del Monastir de Ripoll, bressol de la Nació catalana, pera besar la testa del Patró de Catalunya, y flectar genolls en terra, pera venerar la sagrada Imatge de Santa María y dirigirli una plegaria pera que reconstitueixi nostra Patria.

Eran las set de la tarde del día 22 del corrent, quan una numerosa y escullida comissió de representants de la Unió Catalanista, «Centre Excursionista», «Lliga de Catalunya», «Centre Escolar Catalanista», «Orfeó Catalá», «Lliga Popular Regionalista», la comissió organitzadora de la urna del Comte Tallaferro y moltas altrás de Vich, Olot, Besalú, Ripoll y gran part del poble y d'altras encontradas de la terra catalana, que sento no recordar en aquest moment, se trovan en la estació d'aquesta vila esperant la arribada del sábi y virtuós Prelat, restaurador del Monastir, doctor Morgades, essent complimentat per totas las autoritats locals de la població y per representants dels municipis y rectors d'Olot y Besalú. Tan bell punt la comitiva 's posá en marxa, dirigintse respectuosament a la Basilica, totas las campanas de la vila repicaren, anunciant al poble 'l comensament de las festas, onejant en lo gegantí campanar del Cenobi Benedití la bandera de las quatre barras catalanas.

Totseguit se cantaren pel clero de la Basilica solempnes completas ab acompanyament d'orga, acabadas las quals la música de la vila tocá escullidas sardanas a la plassa del Corral, aviantse bombas ab bengallas.

L'endemá, festa de Sant Jordi, a las set del matí, l'Excm. senyor Bis-

be de Vich celebrà en l' artístich altar del Sant la missa de Comunió, dirigint a la nombrosa concurrència que debia rebre moments després lo **Pà Eucarístich**, una sentida y conmovedora plàtica preparatoria, plena d' unció evangélica sobre l' August Sagrament de la Eucaristia, comentant sàbiament las paraulas del Evangelista «multi sunt vocati et pauci sunt electi» tots son los redimits y pochs son los que 's presentan á la taula del Convit que cada dia la iglesia te preparat als pecadors. Durant la Sagrada Comunió se cantaren eucarísticas coblas, essent aquella molt concorreguda.

A las deu del matí tingué lloch l' ofici solemne, essent celebrant l' **Iltre.** Degà de la catedral de Vich y assistants lo rector de Besaú y un senyor sacerdot delegat del d' Olot, assistinthi també l' Excm. senyor Bisbe doctor Morgades revestit de pontifical y totas las representacions avans indicadas ab llurs uniformes y una multitud de fidels en extrém satisfactoria.

Se cantà per la Capella de Santa Maria, al efecte aumentada, la notable missa de Mercadante, executantse á orga, violins y contrabaix, essent ben interpretada. Després del Evangeli, lo reputat y elocuent orador sagrat, ensemps que ferm catalanista, Dr. Ferrán Sallarés, Rector de Teyá, predicà las glorias de Sant Jordi. Fou un verdader discurs literari en la forma y filosófic en lo fons, probat ab galana forma y hermós pensament que l' amor envers Deu y envers la Pàtria, deuen ésser las virtuts més preuhas de tot bon catalá, essent la Fé, la escala pera pujar al Cel segons ho probà ab la Autoritat dels Sants Pares de la Esglesia. Demostrà ab gran erudició que las antigas grandosas de Citatunya tingueren per Nort la Fé, inspirantse en lo sentiment de Deu y de Patria y alí ahont nostres héroes passats al conquerir un poble plantavan la bandera de las quatre barras catalanas, hi plantavan també lo sagrat símbol de la Redempció ó sia la Creu Santa. Enaltí la Confraria de Sant Jord, dignament establerta per lo zelós Prelat Dr. Morgades, manifestant los beneficis espirituals que reporta y enoratjá breument á tots los bons catalans demostrant ab gran elocuencia que si volém lo renaixement verament catalá, nos hem d' inspirar en los antichs Comptes, escullint per patró Sant Jordi y á no tardar també matarém l' *aranya*, acoblantnos en dita confraria. Probà que R'poll es lo símbol de nostras grandesas y gigantinas empresas, evangeli de nostra veritat y breviarí de nostra esperança. Acabà donat las més afectuosas gracias á las representacions allí presents estimulantlas á proseguir tan patriótics propòsits en be de la Patria Catalana. Al acabar lo senyor Bisbe donà la benedició, concedint 40 dias d' indulgencias á tots los que havian assistit á tan piados y patriótic acte.

A las quatre de la tarde, després de cantarse l' Himne de la Restauració del Monastir ab tota solemnitat, lo senyor Siderra, secretari de la Comissió Executiva, en nom de la comarca d' Olot, llegí un patriótic

d'scurs oferint la urna y manifestant que cumplian la prometença feta fa tres anys, satisfent un deute d'honor contret ab la Patria y ab lo Monastir qu'in las festas de la consagració de la superba Basílica Ripollesa pel zel del senyor Bisbe restaurada. Digué: «En aquells dias de perdurable recordansa vejérem peregrinar las despulles mortals de molts ilustres catalans en busca de refugi y pau en lo secular alberch que tinguérem en mal hora profanat per mans sacrilegas. Dignávos, Excm. Senyor, rebre-la en nom de Deu y de Santa Maria de Ripoll á qui de present ne fem formal entrega en nom del antich comptat de Besalú y á la bona memoria del qui fou son comte baix tots conceptes exemplar Bernat Tallaferró... D'gnávos senyor, acceptarla com á prova d'amor á las antigas glorias de Catalunya y com á penyora de veneració á la sagrada persona de V. E., á qui Deu conservi molts anys, pera emular á la gloriosa figura del Ep'scopat catalá Vostre antecessor lo gran Oliva y mereixer com Ell las benediccions del Cel, l'agrahiment dels pobres y la admiració de la Posteritat.»

Aquest fou, en síntesis, lo discurs del senyor Saderra, d'Olot, que fou escoltat ab verdaderas mostres d'aprobació.

Al acabar, lo Dr. Morgades pronunciá un altre no menys patriòtic d'scurs d'acceptació, escoltat ab respectuós silenci y mereixent unànims aplausos de tota la concurrència. Plé d'aquella unció evangélica que 'l caracterisa y ab agra'himent imponderable acceptá la urna del compte Tallaferró, de que se li acabava de fer formal entrega, en nom de Deu y de Santa Maria de Ripoll, significant tant solemne acte la esperansa de la reconstitució de la Pátria Catalana. Digué: «Catalunya fou gran en la Fé y en las virtuts cívicas, ¿perque no esperar donchs? Si no pot haverhi verdader progrés sens la Fé, acullimnos en la Iglesia, y ella 'ns salvará. Manifestá que 'ls Poders Centrals gens se preocupan de la ensenyansa relligiosa y patriòtica. Per aixó ha construït escolas per ensenyar als noys y adults vora del Monastir, perque tingan una educació cristiana, pu'g no sols de pá viu l'home pera alimentar son cos, sino que 's te de alimentar l'ánima. Exposá ab gran elocuencia que las maravellas catalanas se deuen als sentiments relligiosos y patriòtics y que sense aquets res podria esperarse. Probá que l'acte que 's realisava demostrava que encare la sanch dels Tallaferrós no s'havía extingit. A aquells antichs comptes res los espantava: sols l'heroisme era la ensenyansa de llurs actes. Exhortá á que complissim ab los sagrats debers de Deu y Pátria, pu'g aixís podrém tindre la conciencia neta y d'aquest modo podrém presentarnos ab goig y alegría devant de Deu lo dia que tinguém de donarli comptes. Elicoratój á que tots los catalans treballém en las familias y en los pobles y d'aques modo obtindrém la verdadera reconstitució de Catalunya.»

Després de tan magistral discurs se cantá per lo clero del Monastir y al entorn de la caixa que tanca 'ls restos, una solemne absolta, tocant á

morts totes las campanas de la vila. Totseguit se colocá dins la urna aquella tancantse y sellantse, després d' enterrarhi 'l pergami ab los noms dels benefactors, alsantse de tot acta notarial, essent digne de llástima que fos escrita en llengua forastera á pesar dels esforços fets per tots los assistents al acte de que ho fos en llengua catalana. Acabá tan patriòtica festa ab lo cant dels goigs de Santa Maria de R'poll.

Cal consignar que la urna es feta d' alabastre de Besalú, mereixent dignes elogis lo senyor Rogent que ha projectat sa forma, lo senyor Lopez, que la ha executada, 'ls artistes senyors Berga y Davesa que han modelat los medallons que la adornan, lo senyor Burberi que 'ls ha fosos, la comissió executora composta dels senyors Esquena, Vayreda y Saderra, per portar á felís terme tan patriòtica idea y tots los qui ab sas dádivas han contribuít á la realisació de tan piadosa obra.

Cal consignar també que 'l magnífich Ajuntament de R'poll assistí en corporació á tan hermosa festa, aixís com també representacions dels Ajuntaments d' Olot y Besalú y una comissió del Centre Catalanista d' Olot á més de las que havém indicat en lo comensament d' aquest modest treball.

A dos cuarts de vuyt, després dels exercicis prop's del últim d'a del Octavari al Sant, s' exposá Sa Divina Magestat y la capella de Santa Maria cantá 'l santíssim Trissagi, composició del Rut. Joseph Pinadella, acabant aixís tan solemne festa.

No vull acabar sens donar compte de la vetllada literaria que s' improvisá á darrera hora en el local de las escolas construhidas pel Dr. Morgades. Hi assistí nombrosa y triada concurrencia, haventhi en las parets de la sala 'ls escuts de R'poll, Olot y Besalú y diferents lemas ab la bandera de las quatre barras, de «Catalunya y avant» y «Per Deu y per la Pátria».

Hi prengueren part lo senyor Saderra, que llegí 'l discurs d' oferiment al senyor Bisbe, avans dit, y pronunciant varias poesias de caràcter humoristich lo senyor Vayreda, Davesa, Berga que llegiren notables treballs sobre 'l comte Tallafarro. Lo senyor Mon, secretari de la Lliga de Catalunya, que llegí una poesia original de don Joseph M.ª Valls y Vicens dedica á Santa Maria de R'poll y pronunciá després un breu discurs convidant als allí reunits pera 'l dia en que la Lliga entregu' á Santa Maria de Ripoll la urna que ha de contindre las despu' llas de quí fou lo primer comte de Barcelona, Wifred lo Pilós, y encoratjá als ripollenchs pera que fundessin un Centre Catalá pera matar la aranya, que es lo Centralisme.

Per fi lo distingit catedràtich de la Universitat de Barcelona, lo Dr. D. Joan Permanyer, resumí 'l trayalls esmentats estusiasment al aul'tori y demostrant que la festa que 's celebrava en honor de Tallafarro era tant per l' heroisme que tingué com per que representa las aspiracions de la Pátria Catalana.

Tots los travalls foren molt aplaudits y la festa de Sant Jordi serà una plana més per la Historia de Catalunya.

A mitja n't la cobla de la vila donà una serenata al Excm. Sr. Bisbe y á la Comissió Executiva de la urna y representants de las societats catalanistas, executant triadas pessas de son liarch repertori.

Ripoll guardarà bon recort de tant relligiosa com patriòtica festa.

JORDI MONTSERRAT

Ripoll 24 d' Abril de 1896.

LITERATURA

LA DAMA NEGRA.

(Acabament)

La sang els bullia; tots dos duyan *ferro*; rebutjaren als mitjancers per escoltarsels no ab el seny sino ab l' amor propi, y allí, á tres passos de la cofurna, aprofitant la fosca d' un recoise, comensá la brega...

No passá d' un credo... Tres bots endevant l' un, ab l' arma tallant l' ayre; quatre l' altre, reprenentli 'ls cops, sempre en fals la sortida; un cop ferm y ben dirigit per part del difunt, que no arribá á *puesto*, seguit d' un altre que li esgarrintxá 'l *cuyro* y 'l *de gracia* de 'n Siset, el manyá, que li deyan, enfonsant l' *agulla* en el mateix *coixí* del contrari...

Al cundi 'l nom de 'n Siset tot el barri 's va conmouré... La Calandria y la Tuyas, que ja dormían, es vestiren ab quatre salts, devallant els grahons desesperadas... El noy, 'ls seguia á derrera, saltironejanthi com un cabridet... S' havia despertat y volia anar ab sa mare... Al deixar la escala s' adonaren del mur de gent qu' entornaren al mort, met engroxit aquell d' estona 'n estona... 'L vigilant va deturarlas... No sabian res pel clar, pero, ho sospitavan... Els batechs de son cor no 'ls en deixaba dubte... Quan ho aprengueren punt per punt fins s' esgarrapaban las trenas...

—¿Y *ell*, ahont es?...

—Cap hont ha tirat?...

El vigilant s' encongí d' espatllas... —«¡Ara 'l duhen!...—esclafi una veu... El rotllo s' aixamplá, el mur de gent s' aná esquarterant, tot decantantse vers al Pastim, y als pochs segons, groch, ab els ulls esgarriats y enfangat de cara, comparegué 'n Siset, el malhaurat de 'n Siset, lligat colse per colse, custodiat per policias, municipals y serenos. Els fanals d' aquestos, il·luminantli de tant en quant el rostre, acabavan d' esgroguhirli, transformintlo com 'l d' un cadavre, com el d' aquella sa víctima, ajassada allí, en el sardinell de l' acera, amarada de fangosa sang, closos els punys y adovellat el pit, que ja donava las derreras bocadas...

Un alarit de la Tuyas esglayá de sobte als del rotllo...

¿Qué has fet, desgraciad?... ¿Y 'l teu fill?... ¿Qué será del teu fill?...

—repetí, esporuguintsen, tot estrenyentlo entre 'ls seus brassos... En Siset ni gosá á mirarsels... Baixá 'l cap, s' enterbí á la veu de «papa», «papa», que confegia 'l nen, y se li escaparen las llágrimas... llágrimas

de contrició, grossas y fetas, que se li entretenian en la cara com las de una efígie del «Ecce-Homo».

Quan ja l'empentavan per endursel al Jusgat, a la Tuyas li agafà un desmay... La *dama negra*, que retornava del teatre ab el Sastret com ho tenian per costum en certs dias, adevantant un xich el cos y obrint els brassos li estalvià la cayguda... La Calandria, que's planyia de sa planeta en mitj d' un rotlló de donas, ni va repararhi...

—¿Eaduyémsela a la botiga?...—digué la *dama negra* a n' el Sastret. Vá assentirhi 'l xicot y li conduhíren sens moure fressa, encreuant sós brassos ab els de la Tuyas...

La basca que seguí al desmay, apesar del paper cremat y del vinagre, vá durar prop d' un quart d' hora... Desvariejava y tot... pensant en son fill... aomenant a n' en S set... retrayent a un penjat y a la *filla d' un penjat*... que comparaba ab son fill... A la *dama negra*, que endevinava 'l desvari, li vessavan deis ulls las llágrimas... «No es ella la que parla!»...—deya a n' el Sastret—es la veu del remordiment... Al retornarse s' esferehi... La presència del Sastret y de la *dama negra* la van confondre... Mes, el posat d' ell com la mirala d' aquesti, eran tin humil y compasiva, que, regoneixent llur bo cor, es reprimí l' impuls del amor propi...

—¿Qué desgraciada só, Déu meu!...—esclafi, rompent en un mar de llágrimas... Y es llenzá entre 'ls brassos de la *dama negra*, singlozejant, ofegantse desesperantse...

Quant entrá la Calandria, cercant a la Tuyas, las trobá encara del mateix modo...

Al toparse aqueixa ab la *dama negra* semblá que la furia li encengués els ulls...

—¿Tú, aquí?...—digué a sa filla...

La Tuyas es collirá, y estrenyent mes fort encara a la *dama negra*, reprengué ab planyivol tó:

—Y ab qui puch estar mes bé qu' ab una germana de desgracia!... Ja ho veyeu,—afegí, petonejant al seu noy, al qui el Sastret entretení...

Sargantana t'en el cap,

Que ton pare n' es penjat

A las forcas de Mallorca...

La Calandria, ferida en lo més fons de son cor al escoltar aquell retret de la Tuyas, rodolá sense sentits per las rejolas.

JOAN PONS Y MASSAVEU.

CONSISTORI DELS JOCHS FLORALS

DE BARCELONA

Veredictes

PREMIIS ORDINARIS

ENGLATINA D' OR.—Núm. 156. «Retor». Lema: La patria.

Accéssit.—Núm. 206. «Las duas mares». Lema:.... Sobre dos colls lo jou d' amor aportent AUSIAS MARCH.

VIOLA D' OR Y ARGENT.—Núm. 103. «El mal cassador». Lema: Sempre.

Accéssit primer.—199. «Dins la niue». Lema: Coell enarrant gloriam tuam.—Accéssit segon.—Núm. 28 «Lo Bordet» Lema Nadala!

FLOR NATURAL.—Núm. 85 «Resignació», Lema: Pereat dies in que natus sum, et nox, etc. JOB. CAP. III VER. 3.

Accéssit primer.—Núm. 159. «La predilecta». Lema: Fanatisme dels grans homes.—Accéssit segon.—Núm 29. «Himne matinal» Lema: Amor.

PREMIS EXTRAORDINARIS

Premi ofert per lo Consistori a la millor composició en prosa.—Núm. 168 «Estudis» Lema: Quatre mostretas.

Accéssit.—Núm. 283. «L' ànima malalta» Lema: A la mare.

Premi ofert per l' Excelentíssim senyor Cardenal Arquebisbe de Valencia, doctor don Ciriach de la Sancha.—No essent mereixedora de premi cap de las composicions que hi optan, lo Consistori, degudament autorisat, l' adjudica á la composició número 153. «L' Anticrist». Lema: En vidi de mari bestiam ascendentem, etc. «Apocal Cap. III. Ver I.»

Premi ofert per l' Excm. é Ilm. senyor Bisbe de Vich, doctor don Josep Morgades. D' acort ab lo parer de la Comissió técnica consultada, no s' adjudica; mes en atenció als mérits rellevants del treball número 319. «Estadis de Gramátic.: Catalana. Lema: P. H. I. P. N. lo donador ha autorisat al Consistori pera adjudicar al autor d' aquest treball un accéssit de 250 pessetas y s' ha ofert á ferne una publicació especial.

Premi ofert per l' Ilm. senyor Bisbe de Menorca.—Núm. 262. «La conquesta de Menorca per Alfons III. Lema: Es poblada la illa de Menorca de bona gent catalans com negun lloch pot ésser be poblat. Muntaner. Cap 172,

Premi ofert per la Excm. Diputació Provincial de Tarragona.—Núm 142, «Narracions de Poblet.» Lema: ¡1835!

Primi ofer per la «Associació Popular Regionalista».—Núm. 320. «Estudi sobre 'l caràcter del poble catalá en sas tres manifestacions, literaria artística é intelectual». Lema: Lo caràcter de Catalunya es...

Premi ofert per la Redacció de *Las Cuatro Barras*.—Núm 232 «Assaig crítich sobre 'l filosof barceloní en Ramón Sibiude». —Lema: Qui tot de vaticabus unus quæ Natura nogat jungere, juncta dedit.

Los demás premis no s' adjudican.

Lo que 's fá públich pera coneixement dels interesats.

Barcelona 23 d' Abril de 1896.—Narcís Oller, President.—

Joseph Echegaray.—Teodor Baró.—Joseph Serra y Campdela-creu.—Ramon Casellas.—Joan Almirall y Forasté.—Antoni Gallissá, Secretari.

NOVAS

Avuy celebra la vehina ciutat de Tarrasa la anual fira de Maig.

—La cobrança de la contribució territorial é industrial, corresponent al quart trimestre del any económic, tindrà efecte en aquesta ciutat y pobles de la zona en los dias següents:

San Cugat del Vallès, dias 1, 2 y 3 de Maig, de 9 mati á 2 tarde.—Sant Esteve de Castellar, 4, 5 y 6, de 9 á 2.—Sentmanat, 7 y 8, de 9 á 2.—Sardanyola, 9 y 10, de 9 á 1.—Barbará, 9 y 10, de 9 á 12.—Santa Perpétua, 13 y 14, de 9 á 1. Sant Quirce, 13 y 14, de 9 á 12.—Palasolitar, 15 y 16, de 9 á 1.—Polinyá, 15 y 16, de 9 á 12.—Ripollet, 17 y 18, de 9 á 1.—Sabadell, 19, 20, 21, 22, 23 y 24, de 8 á 12.

—Segons telégrama rebut se sap que ha arribat felisment á Buenos Aires, nostre distingit amic y compatrici don Eudalt Viver y Vilarrubias, Administrador del Banc de Sabadell.

Ho celebrém.

—Dimars passat morí després d' una llarga malaltia nostre distingit amic y compatrici don Joan Costa y Casablanca (E. P. D.), persona que per sos dots de caracter, disfrutaba de generals simpatias.

Acompanyem á la familia del finat en son condol per tan sensible com irreparable pèrdua.

—Lo ministre de la guerra ha nomenat una comissió composta del generals Bascarán y Orozco y el coronel Madariaga, á fi que estudihi las midas que p den adoptar-se pera evitar los escandalosos abusos que's cometen en materia de quintas, á la sombra de la actual ley de reclutament del exèrcit; aixó sens perjudici de presentar en las Corts un nou projecte de reclutament y reemplaç, que no podrà esser ley, tot lo més aviat fins l' any vinent.

Tot aixó, de que tots nos tenim de complaure, es efecte de la campanya sostinguda pels catalanistas contra l' injusticia comensada á Catalunya, fentla contribuir ab molts mes homes dels que proporcionament li corresponían.

—Diumenge passat á las 5 de la tarde contragueren matrimoni en aquesta ciutat nostre bon amic don Antonino Oliver y Turull y la distingida senyoreta donya Dolors Sallarés filla del nostre compatrici lo conegut economista don Joan Sallarés y Plà.

La cerimonia s' efectuá en l' oratori de la casa del senyor Sallarés, donant la benedicció als nuvis l' Ilm. Bisbe de Vich, Dr. Morgades.

Lo casament revestí verdadera solemnitat, assistinthi tota la parentela d' abduas families, qu' es molt extensa, y además molts de sos millors amichs. Prop de cent comensals s' assegueren á la taula de convit que serví ab tota esplendides lo Restaurant de Mr. Justin, de Barcelona.

Respecte a la riquesa de las robas de la núvia y la quantitat y qualitat dels regals de casament se 'ns diu que 's tracta d' un cas únic en nostra ciutat, alguns d' ells procedents de varis ministres y alts personatges de la política.

Desitgem als joves esposos tota mena de ditxas en son nou estat y a sas respectables families llargs anys de vida pera que puguin gosar de sa felicitat.

—En lo teatre Euterpe tindrà lloch avuy per la nit una extraordinaria funció prenonthi part la *Agrupació Artística* d' aquesta ciutat, que dirigeix nostre amic D. Joseph Calasans Quer; lo ilusionista *Sr. Blanch*, que farà varis experiments y acabarà ab la *Descipitació de una señorita*; la novetat del dia, la *Serpentina Srta. Pugnè* que ballarà varias dansas y transformarà los vestits a la vista dels espectadors (privilegi de dita *Serpentina*).

Per dita funció regiran preus econòmichs.

—La comissió de governació del Ajuntament de Barcelona, ha acordat posar en la Galeria de catalans ilustres lo retrato del qui fou virtuós prelat y eminent escriptor don Felix Torres de Amat.

—En lo Saló de Novetats (Cruz), tindran lloch avuy dos extraordinaris balls de tarde y vetlla, estan los programas confiats a la reputada orquesta *Chapi* d' aquesta ciutat.

—Per iniciativa del Exm Sr. Fisbe de Vich s' estan restaurant los claustres de la iglesia de Sant Pere de Sant Joan de las Aballessas que estavan amenassant ruina y al mateix temps s' ha tret de las columnas y capitells una capa de color que algun aficionat a la mangra hi feu donar.

Ab motiu d' aquesta obra s' han trobat una porta molt típica y uns archs forsa ben conservats.

Quan será que en la nostra terra se restaurará quelcom de lo que amenassa ruina, tant y tant com hi ha!

—En lo saló d' actes del Ateneu Barcelonés nostre bon amic don Bonaventura Bassegoda donà lo passat dissapte la seva anunciada conferencia on llengua catalana sobre la Arquitectura gòtica a Catalunya. La distingida concurrencia que acudi a sentirlo ompli de gom a gom la espayosa sala de sessions y admirà la abundancia de datos, la erudició selecta que demostrà possehir lo conferenciant y la exactitut ab que feu la historia de la arquitectura gòtica en nostra terra. També impressionaren agradablement a tothom las notas patrióticas ab que matisà son trevall, lo recort y evocació de figuras que representan per Catalunya tot un passat de grandesa, y las frases ab que va planyers del veritable abandono en que te lo govern espanyol las despallas venerables de nostra vida artistica pasada. Ilustraren la conferencia més de cent projeccions lluminosas de clixés fotogràfichs representant los exemplars més importants del art gòtic català, que foren miradas ab gran atenció.

Lo senyor Bassegoda fou molt felicitat.

—Lo distingit poeta D. Joan Maragall, està traduhint al català las estrofas del Sant Graal que deu interpretar l' *Orfeo Català* en los concerts que pera 'ls dias 14 y 17 del

mea vinent ha organitzat lo mestre dou Anton Nicolau. Ab l' esmentat *Orfeo*, hi pendrà part ab la coooperació de sas seccions de noys y senyores, formant una massa coral de mes de 150 personas.

—De «La Costa de Llevant.

«Los escándels que en molts districtes hi han ocasionat las eleccions han acabat de demostrar que 'l parlamentarisme es una farsa y 'l sufragi universal una mentida. Que 'l sistema ha caygut en lo major descredit ja ningú 'n dubta, y que se 'n vá á son eclipse, seria cego 'l que no ho vegés. Los que s' planyen de las tupinadas y falsitats que las eleccions ocasionan, son uns ilusos si 's creuen que la cosa te remey, porque aquest ni existeix avuy per avuy ni es facil que 's trobi may. De bona fé ab lo parlamentarisme ja casi ningú hi creu y 'ls primers que s' en riuen son los que d' ell se 'n aprofitan però com pera desapareixer cal que tothom n' estiga desenganyat, que sovintejin las eleccions es lo que 'ls catalanistas desitjem y com mes porqueries se fassin millor. Aixís eaurá mes aviat aquest castell que s' aguanta en l' aire gracias á la misericordia de tots los indiferents y escéptichs en la política.

—Avuy se celebra la poética festa del Jochs Florals, la festa de la pàtria que enclou en sí la Fè y l' Amor, es á dir la festa en que s' esplayan los tres sentiments del ánima, los que elevan al home als mes purs efectes, com son l' amor á son Deu, l' amor á sa terra, y l' amor al pròxim, los amors sublims que 'l guian al cel y lo fan feliz en aquesta vall de llàgrimas.

Que renaixi prompte lo sentiment de patria y es segur que quan tots los catalans estigan ben infiltrats dels sentiments que enclouhen los Jochs Florals, arribará la llibertat á Catalunya.

Pera vendre

UN TALER INGLÈS PINTA

ab quatre calaixos y 26 calcas.

Preu: 300 pessetas

Informarán en la Imprempta d' aquest periódich.

Gran Café y Restaurant Colon.-Barcelona

Cuberts á 2'50 ptas. á escullir 3 plats de la carta (ó 4 sense escullir), 3 postres, pa y ví.

També s' atmeten abonos á preus ventatjosos. Servey esmeradísim. Concert totas las nits per un **QUINTETO**.

Imprempta y Encuadernacions de Pere Tugas, Carrer de Calderon, 36.—SABADELL